

Sveriges politik för global utveckling – hur kan näringslivet bidra?

Almedalen, 4 juli 2013

Sveriges Politik för Global Utveckling (PGU) är idag grunden i regeringens utvecklingspolitik. Alliansregeringen betonar näringslivet som en drivande kraft i utvecklingsarbetet, men företag har ingen skyldighet att bidra till PGUs mål. Vilka blir effekterna av detta? Hur ska näringslivet bidra? Dessa frågeställningar diskuterades på ett seminarium som Swedish Water House arrangerade tillsammans med jordbruksnätverket SIANI och Näringslivets Miljöchefer (NMC) i Almedalen. Medverkade på seminariet gjorde biståndsminister Gunilla Carlsson, Johan Kuylenstierna, VD på SEI, Harald Överholm, doktorand vid Cambridge University, Helena Markstedt, generalsekreterare på Fair Trade och Mats Landén, generalsekreterare på NMC.

Torgny Holmgren, VD på SIWI inledde seminariet med att hälsa alla välkomna och gav en kort introduktion till Sveriges Politik för Global Utveckling, PGU. PGU:n beslutades av en enig riksdag 2003 och målsättningen med denna politik är att politiska beslut som fattas i Sverige också ska ta hänsyn till effekterna på fattiga länder och människor. Samtliga politikområden ska således genomföra sin politik på ett sätt som tar tillvara alla de möjligheter som kan bidra till målet om en rättvis och hållbar utveckling.

Torgny kopplade ihop PGU:n med betydelsen av samsyn och koherens för att kunna möta morgondagens utmaningar, inte minst när det gäller att säkra en framtida vatten- och matförsörjning. Dricksvatten är redan en bristvara i många utvecklingsländer. Den ökande konkurrensen om vatten för att kunna tillfredsställa växande behov hos industrin och inom energi- och matproduktion är vår tids stora framtidsfråga. Samsyn och koherens kring dess frågor är nödvändigt för fredlig samexistens. Med denna inledning lämnade Torgny över ordet till biståndsminister **Gunilla Carlsson** genom att fråga hur hon tror att Sverige och svenskt näringsliv bäst kan bidra till att möta vår tids utmaningar så att en rättvis och hållbar global utveckling gynnas.

Biståndsministern började med att tala om vilka möjligheter och samtidigt enorma utmaningar det är att verkställa PGU:n. Något som föranlett regeringen att 2006 lyfta fram vissa prioriteringsområden. PGU:n handlar konkret om hur olika aktörer är organiserade för att möjliggöra att investeringar från ett tekniskt kunnigt svenskt näringsliv ska kunna spela en allt viktigare roll och bidra till en hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Vidare lyfte Gunilla Carlsson fram svenskt näringslivs långa erfarenhet av arbeta med hållbarhetsfrågor och möjligheterna att använda denna kunskap på ett mer effektivt sätt, så att den blir en konkurrensfördel som kan bidra till att upp bygga upp lokal kapacitet i utvecklingsländerna. Själv föredrar Gunilla Carlson att se sig som en utvecklingsminister, samtidigt som hon inser att detta skapar enorma förväntningar.

Biståndsministern passade också på att tala om sitt deltagande i en FN-panel som fått i uppdrag av FN:s generalsekreterare att arbeta fram ett förslag till nya hållbara utvecklingsmål (Sustainable development goals) vilka ska ta över efter Millenniemålen 2015. I de nya utvecklingsmålen lyfts utvecklingstanken till en global nivå där alla har ett ansvar för en hållbar utveckling, de rika länderna såväl som utvecklingsländerna.

Paneldiskussion

Efter Gunillas anförande gick ordet över till panelen. Först ut var **Mats Landén** från Näringslivets Miljöchefer, som höll med Gunilla Carlsson i sak och bekräftade att man i Sverige genom effektiv näringslivsförvaltning har lyckats med en energieffektivisering på 80-90 procent. När det gäller vattenrening ligger både svensk forskning och investeringar på området i framkant, eftersom tillgången på rent vatten är viktig för en hållbar produktion.

Harald Överholm från Cambridge University fortsatte med att påpeka att när det kommer till näringslivets engagemang i utvecklingsfrågor handlar det om investeringar som vida överstiger enskilda länders biståndsbudgetar flera gånger om. För att motivera näringslivet är det viktigt att tydliggöra att minskade risker med till exempel vattenföroreningar är en bra affär. Näringslivet är bra på att kapitalisera sina resurser och har intressanta finansiella instrument som på ett effektivt sätt skulle kunna bidra till en hållbar utveckling. Ett bra exempel är *Standard Chartered Bank's SCB – Green Bond*.

Helena Marklund från Fairtrade betonade att svenskt näringsliv skulle kunna bidra till en ökad transparens. Vinster från produktionen försvinner ofta upp i handelskedjorna och endast en liten del av värdet går tillbaka till den enskilde producenten som verkligen behöver göra investeringar för att garantera en hållbar produktion. Ett sätt att garantera småproducenter och underleverantörer en del av vinsten är att gå med på att handla med så kallade hållbara minimipriser. Just nu är det civilsamhället, till exempel Fairtrade, som driver denna fråga, men den skulle ha en helt annan genomslagskraft om fler aktörer gick med på etablerade minimipriser.

Mats Landén inflikade att målsättningar för att åstadkomma ett hållbart tänkande bör länkas till ett direkt värdeavtryck och hänga samma med själva affärsidén. Vattenbrist har en tydlig koppling till ett hållbart affärstänkande och en hållbar produktion. Svenskt näringsliv ligger långt framme när det gäller vattenreningsteknik.

Gunilla Carlsson tog vid och betonade den potential utvecklingsmålen har att skapa en global förståelse för hållbarhet. Biståndet kan bidra till kunskapsutveckling inom näringslivet och vara en kunskapspartner för långsiktiga investeringar. Vidare kan biståndet stödja företagare att göra investeringar som harmoniserar med PGU:n.

Johan Kuylenstierna från SEI passade på att förklara att den komplexa värld som vi lever i och de stora utmaningar som vi står inför kräver integrerade lösningar som kan trygga världens framtida behov av energi, vatten och mat. På forskningsidan kallar man detta integrerade tankesätt "Nexus" för att illustrera komplexiteten och ta ett samlat grepp om problemen. Det är också viktigt att vi har en gemensam förståelse för vad och på

vilka värden vi baserar vår tillväxt. Det finns grundläggande kopplingar mellan välstånd, miljö och klimat.

Vad gäller investeringar i livmedelsförsörjningen är det viktigt att komma ihåg de nya aktörerna i Afrika, Kina och Brasilien, som kanske inte delar vår värdegrund när det gäller en hållbar och demokratisk utveckling. Samtidigt ska man komma ihåg att det afrikanska jordbruket är eftersatt och investeringar således varmt välkomna.

Harald Överholm reflekterade över kapitalbasen i Kina som skapar möjligheter för kinesiska investerare att pressa kostnaderna, vilket gör dem autonoma i sitt handlande. I Kina etableras nu fonder som riktar in sig mot 100 procent hållbara investeringar. Via svenska pensionsfonder kan man också skapa möjligheter för långsiktiga investeringar. Det bör tilläggas att den som är bäst på investeringar också bör göra investeringarna.

Frågor från publiken

SIDA gör mycket för att stärka lokal kapacitet i utvecklingsländer. Svenska företags intresse å andra sidan ligger i att exportera svenska lösningar. Finns det inte en motsättning här? Kan Sida hjälpa företag att skapa en affärmodell där länderna får möjlighet att utveckla sin egen kapacitet och på längre sikt bli självförsörjande?

Gunilla Carlsson svarade att bistånd och biståndsmedel kan användas som en katalysator och även till att täcka vissa risker som företagare kanske inte är villiga att stå för själva på de instabila afrikanska marknaderna. Genom små bidrag kan man lösgöra stort kapital. Företagare satsar inte stort om de inte känner marknaden.

Hur tänker Sida sig sitt fortsatta hälsoarbete och arbetet med stöd till eftersatta sjukdomar?

Gunilla Carlssons svar var att vi står inför enorma utmaningar som kräver nya partnerskap. Sida jobbar mer och mer med så kallade "challenge funds" där man identifierar ett problem som måste lösas och därefter hittar partners som kan bidra till lösningen. Sida inte kan lösa problemen på egen hand, utan bidrar med vissa pengar, hittar partners som kan bidra och därefter genomför åtgärderna.

Helena Markstedt fick chans att berätta om ett nytt samarbete med Storebrand som resulterat i en Fairtrade Access Fund, där ett viktigt certifieringsarbete pågår. Helena välkomnade näringslivet att delta i och bidra till detta arbete. Fonden hjälper tusentals småproducenter att koppla upp till ett finansieringsinstrument som kan resultera i investeringar för ökad produktion.

Alla talare var rörande överens om att vatten är en gemensam livsviktig resurs som är grundläggande för vår existens och att vattnets framtida säkerhet kräver solidaritet och samarbete. Genom olika smarta samarbetsformer kan vi skapa förståelse för varandras behov och skapa ett mervärde.

/Madeleine Fogde för Swedish Water House